

تورک تاریخ انجمنی

مجموعہ

۱ ایلول
۱۳۴۰

اون دردنجی سنه
نومرو ۵ (۸۲)

ییلدیرم بایزیدك سكه لری

(۷۹۲ — ۸۰۵)

ییلدیرم بایزیدك بو گونه قدر بولنه بیلان آچه لرندن آ كلاش د یغنه نظراً درت
دفعه ضرب سكه ایتدیرمشدر. برنجی دفعه ضرب ایدیلانی زرده کورلیدیکی کیدر.

وجهی :	بایزید	ظهري :	خلد ملکه
	<u>بن مراد</u>		<u>۷۹۲</u>

ایکینجی دفعه ضرب ایدیلانلری برنجیسی کیدر. یالکیز تاریخك صاغ طرفه
اوج نقطه (۰۰) قولمشدر.

اوجنجی دفعه ضرب ایدیلانی زرده کورلیدیکی مثللو اوج نقطه

بایزید	خلد ملکه
<u>بن مراد</u>	<u>۰۰ ۷۹۲</u>

تاریخك صول طرفه موضوعدر.

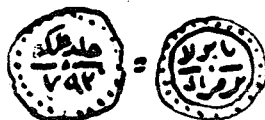
دردنجیسی سطرلر آره سه رسم ایدیلان خط فاصلك وسطترینه (— . —) برر

نقطه وضع ایدلمشدر.

مذکور درت مختلف آچه نك محتویاتی اصول قدیمه اوزره بری خط دیگرى

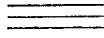
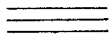
نقطه لردن مرتب ایکی دائرة ایله احاطه اولونمشدر.

بونلردن برینك شکلی زرده رسم ایدلمشدر :

بودرت نوع آچقه لر بالاده تعريف ايدلديكى مثللو يالكىز ظاهرى اشارات ايله
دكل خطلرينك ده يكدىكرندن فرقلى اولمىيله ده آيرىلرلر. وزنلرينه كلنجه اكرىتله
برقراطدن بر حبه نقصاندر. قطرلرى (۱۱) ايله (۱۶) ميليمتره آراسنده مختلفدر.
بو كونه قدر آنجق برنوع مانغرى بولنه بيلمىشدر كه، شكلى زيرده كوسترلمىشدر:

وجهى : بايزيد : ظهري : خلد ملكه

بن مراد

وجه و ظهري على الاصول برى خط ديكرى نقطه لردن مرتب ايكي دائره
داخلنده در. قطرلرى (۱۸ و ۱۹) ميليمتره اره سنده تخلف ايدر. وزنى ۱۳۴
قيراطدر.

بايزيد بلك مسكوكاتى بالاده تعريف و توصيف ايدلىكمز مثللو اولوب زماننده
دخى آلتون سكه ضرب ايدليوب تداول ايدن آلتون ونديك دوقه سى ايدى. مورخ
هامر، قسطنونى امارتىك بايزيدىك طرفندن ضبطى وسيله سيله مذكور اولمكه ده
موجود معاندندن بحث ايدوب (جهانناما) نك ايكبيوز اللنجى صحيفه سنده كى تفصيلاتى
آ كلاته رق « ادرىسك حسابه كوش حاصلاتى (باقر اولسه كرك) سنوى سكسان
بيك آچقه ياخود ايكي بيك دوقه آلتوندى عبارت ايدى. بردوقه آلتونك قيمتى ده
قرق آچقه ايدى. » ديدىكنه نظر آدور بايزيد اولده متداول دوقه آلتونلرينك قرق
آچقه به تداول ايدلىكى آ كلاشيلور [۱].

هامر تاريخنده اداره عدليه نك اصلاحنه موفق اولان على پاشانك بر طاقم
سكلر ضرب ايتديره رك اسكيلرى ابطال ايتديرديكىنى محى الدينك كتبخانه قرايدم
ال يازيسيله اولان تاريخندن نقلاً روايت المكمده در [۲].

لطفى پاشا تاريخنك مطبوع نسخه سنده، كه هنوز نشر اولمامش در، « بىكى آچقه
كسوب اسكى آچقه ايله بازار ايتماك اول تاليف ايتدى » دىنلمكمده در.
بو خصوصه اك زياده عصيلشن عاشق پاشا زاده در. تاريخنده : « بو آل عثمان

[۱] هامر تاريخى ، اسعد جابر پاشا ترجمه سى ، صحيفه ۴۳۱-۴۳۲

[۲] هامر تاريخى ، اسعد جابر پاشا ترجمه سى ، جلد ۱ صحيفه ۳۲۷

قبوسنده اسیردن کجیدلك آلمق (خمس شرعی) آنك بنیادیدر. (مولانا رستم حقنده) و هم اسکی آچه ایله بازار اولماق آنك اغواسیدر و هم اسکی آچینی غیری اقلیمه ایلمه‌مك آنك سبیدر ، دیمکده در [۱].

نتایج الوقوعاتک روایتجه «عثمان، اورخان و مراد بک‌لر بر معیشت سادگی ایله اصرار زمان و حیات ایلدک‌لری حالد بایزید بکک وزیر اعظمی بولنان علی‌پاشا-که یاقین وقته قدر جاری اولان دارات وزارتک مخترعیدر - مزین و ملبس رایج اوغلانلری و حرم آغلاری قوللانق و اوانی سم‌وزر استعمال ایتک بوللرخی آجیدیندن وقاعده دخی دولتک ترفه و تنعم زمانی حلول ایلش ایدوکندن ییلدیرم بایزید آلتون دوکه‌لی و آلتون تللر ایله نسج اولمش البسه‌لر کیمکه وزر و سیمدن مصنوع آوانی استعمال ایلکه باشلایوب سائر احتشامات و تزیینات دخی بومقیاس اوزره جریان ایلدیکندن اواخر ایام سلطنتده وظائف عسکریه‌نی تقلیه مجبور اولدی . برکت و پرسون مصارف کلیه دولت اولق لازمکلن معاشات خاص و تیار صورتیه حاصلات عشریه دن محول بولندیغندن خزینه دولتک مضایقه‌سی تمامیه میدان چیقمدی» [۲] دینلمکده در . اسکی آچه‌لرک یعنی اورخان و مراد بک‌لر زمانلرند متداول بالجله آچه‌لرک تداولی و بشقه مملکتلره اخراجی ده یساغ ایدلیدکنی مورخین روایاندن و وظائف عسکریه‌نی تقلیه مجبور اوله‌جق مرتبه‌ده سفاهت یوزندن خزینه دولتک مضایقه‌یه دوشدیکنی ده ینه تاریخدن آکلادیغمزدن ، اسکی آچه‌لرک منع تداولی سببی میدان چیقمش اولور . چونکه قدیم آچه‌لرک تداولدن منعی امری مذکور آچه‌لرک اعتبار مسکوکه‌سنی رفع ایله عادتاً خرده کومش درک‌سنه تنزیل ایدوب صاحب‌لری بونلری درهم حسابیه حکومتده صانه‌رق تداول ایدن آچه‌لره تبدیل ایلکده مضطر قاله جقلرندن هرکس مقدار نقدینه نظر آمتضرر و خزینه حکومتده او نسبتده فائده‌مند اوله‌رق مضایقه‌سی دفع ایشدر . بوسبیله درکه ، بایزید زماننده درت دفعه یکیدن یکیه آچه‌لر ضرب ایدلش ، بونلرکده وزن اساسیدن برجه نقصان اولدقلری موجودلرینک وزنیه آکلالمشدر . مشارالیه زماننده اجرا ایدیلان بولایقیز اصول سلاطین متأخریه فنا بر مثال اوله‌رق توارث ایشدر .

[۱] عاشق پاشا زاده تاریخی . استانبول طبی ، صحیفه ۱۸۹

[۲] نتائج الوقوعات ، صحیفه ۲۰

بايزيد بك زمانده درت دفعه يكي آچه ضرب اولنديني وبونلرك يكدىكرندن صورت تفريق ده اولجه اشعار ايدلمش ايدى. حالبوكه مذكور آچه لرك جمله سنده (۷۹۲) تاريخى وضع ايدلىكنه نظراً مزبور تاريخك پدرى مقامنه جلوسى تاريخى اولديني آكلاشيلور. چونكه بواقام تاريخ جلوسى اوليويده يالكز سكه نك ضرب ايدلىكى سيني ارايه ايچون اولسيدي ، متعاقباً ضرب ايديلان اوچ نوع آچه لر ايچون ده آبرى آبرى ضرب تاريخلى وضع ايديلوردى . بناءً عليه آچه لره تاريخ جلوس قولقى عادت مستحسنه مشاراليه بايزيد بك زماندن ابتدا ايدلىكى كوريلور. مسكوكات اسلاميه مؤرخى غالب بك مرحوم «تقويم مسكوكات عثمانيه» سنده [۱] ييلديرمك تاريخ جلوسنده مورخين (۷۹۱) و (۷۹۲) سنه هجريه مى اولق اوزره اختلاف ايتمش ايسده كندوسنك سكه لرنده كى تاريخ ، جلوس تاريخى اولق احتمالات قويه دن وآتياً كوريله جكي وجهله ، اك زياده بواصوله رعايت ايدلمش اولمى بونى مؤيد احوالدين بولنديغندن سنه جلوسى (۷۹۲) اولديغنده شبهه يوقدر .

تاج التواريخده : ييلديرم بايزيدك تاريخ جلوسى (۷۹۲) سنه مى رمضانك دردينجى كوني اولق اوزره كوسترلمكده در [۲]. صولاق زاده تاريخى ده بوروايتى تأييد ايلمكده اولديغندن مسكوكات ايله شو ايكي تاريخك روايتلى تطابق ايتمكده در [۳] خيره افندى تاريخده [۴] صورتلى منشآت فريدونده مندرج روسه قاضيسى افندى به كوندريلان فتحنامه ايله ينه قاضى افندى ايله خاصه خرج امينى سليمان بكه خطاباً ارسال ايديلان فرمانه نظراً قوصوه ملحمه سنك تاريخ وقوعنى (۷۹۱) سنه مى شعبانك اون دردينجى صالى كوني وقوعبولدينى يازمقده در [۵].

بتون تورك واجنې مورخلى عموميتله قوصوه حربنك (۷۹۱) سنه سنده وقوعنى روايت ايلمكده درلر. سكه لرايله تاج التواريخ و صولاق زاده تاريخى (۷۹۲) سنه مى كوستريورلر . قديم بر مورخك سهو اوله رق تاريخنه يازديني بر فقره

[۱] مذكور كتاب ، صفحه ۱۷

[۲] تاج التواريخ ، جلد ۱ ، صفحه ۱۲۵

[۳] صولاق زاده ، صفحه ۵۱

[۴] خيره افندى تاريخى ، جزء ۵ ، صفحه ۳۶

[۵] هامر تاريخنك عطا بك ترجمه مى ، جلد ۱ ، صفحه ۳۷۱ - ۳۸۲

مئاخر تاريخ نويسلره انتقال ايدرك تعمم ايدر. مثلا ييلديرم بايزيدك وقايي صره سنده كوتوروم بايزيد بكك نامي بك چوق كچر، و كندوسنه بر چوق اسناداتده بولنلور. حال بوكه مشاراليهك مرمرلردن مكلف صورتده انشايدلش قهلي طاشنده (۷۸۷) سنه سي وفات ايلديكي محكوك اولديغنه نظراً ييلديرم بايزيدك تحته جلوسندن آلتى سنه مقدم وفات ايلش بولنديني آ كلاشيلنجه، بتون مورخلرك رواياتي طوغري اولنديني تظاهر ايلشدر [۱]. وكذا قاضي برهان الدينك وفاتيله مالكنك ضبطي ايجون بر چوق روايت موجوددر [۲]. حال بوكه انك مورخني سكر يوز سنه سي غايه سنه قدر مشاراليهك وقوعات تاريخيه سني يازمقده اولمسندن سائر مورخلرك روايات متخالفه سي بر طرف ايدلش اولور. بومطالعه يه نظراً مورخينك اقواله باقلميه رق سكه سنده كوريلان (۷۹۲) تاريخيله سعدالدين افندي مرحومك روايتك صواب اولديني شهبه سز. وله رق قبول ايدملك لازم كلير.

ديكر بر نظريه واحتماله كوره ييلديرم بايزيد پدريله برادرينك شهادت لرني خفي طوتديني بروسه قاضي سي افنديله خاصه خرج اميني سليمان بكه خطاباً كوندريلان فرمانده پدرى و برادرينك شهيد اولدقلى و تابوتك بروسه ده دفن اولمق اوزره كوندرلديكي مندرج اولوب بوجهتلك كيمسيه خبر و يرلما سي قويا تنبيه اولمسي [۳] طولاي سي له معلوم اولديغندن مشباراليه حربك ايرتسي كوني قزانيان مظفريتك ثمره سني اقتطاف بهانه سي له معروف قوماندانلر معيته فرق عسكريه توديع ايدوب اطرافه سوق ايلديكي و كندوسى ده مزبور فرقه لك ياهزيمت يا خود عدم موفقيت لري تقديرنده امداد لرنيه يتشه ييله جك واقعه ده جولان ايدوب بوسره ده معدن لريله مشهور قره طووه يي ضبط واسكوب شهرينه اسلام اهالى يتشديرمك و معاهدات عقد ايلك مثللو امور ايله ايام صيفي كچيروب آرتق روم ايليجه موجب انديشه بر حال قالمينجه قيشلامق اوزره ادرنيه وصول واوراده بيعت عامه و مراسم مخصوصه ايله پدرى تحته جلوس ايدر. اچله رده مرقم (۷۹۲) سنه سي اشبو جلوس رسى تاريخي اولمق محتملدر.

[۱] سينوب كتابه لري، صفحه ۴۰

[۲] تاج التواريخ، جلد ۱، صفحه ۱۳۵

[۳] هاسر تاريخي مترجمي عطا بكك برنجي جلد تزييلانده، صفحه ۳۸۱ - ۳۸۲

يىلدىرم بايزيدك باقر سكه لرينه كلنجه بونلر بر نועدن عبارت اولوب رسم
وشكلى اولجه كوسترلمشيدى. مشاراليهك آچه لرى قيراطدن برجه نقصان ومانغرى ده
بر درهمدن دون اولمىسنه نظراً، پدرى مراد خداوندكارك مانغرلى مثللو اون
ايكى عددىنك بر آچه يه رايح اولدينى ماملودر .

على

هامش :

مسكوكات عثمانيه ده بولنان بعض ارقامك اشكال قديمه سى كچن مجموعه نك (۲۵۵) نجى
صيفه سنده ارايه و تحرير ايدلشيدى. اشكال مزبورده اصلنه مطابق صورتده طبع ايديله، ديكندن
تكراراً زيترده كوسترلمشدر :

دوت رقى اولوب (۸۵۵) تاريخلرينه قدر بويله يازيليردى .

بودخى دوت رقى اولوب تاريخ مذكوردن خيلى مدت استعمال اولتمشدر .

بش رقى اولوب (۹۰۰) تاريخلرينه قدر بوشكلده قوللانيور ايدى .

صفر يرينه مستعمل اولوب (۹۰۰) تاريخلرندن صكره بش رقنه منقلب اولمىيله
صفر بر نقطه يه (.) تحويل قلمشدر .

يه مذكور مجموعه نك ۲۴۸ نجى صيفه سنك آلت طرفدن اوچنجى سطر ك باشنده كى
(قانونى) كله لرى (ياووز سلطان سليم) اولقى اوزره تصحيح قلمه جقدر .